

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) เพื่อศึกษาการนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมของผู้ผ่านการอบรมกลับไปใช้ในการปฏิบัติงาน ศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน ตลอดจนประเมินความพึงพอใจของผู้บังคับบัญชาต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของผู้ผ่านการอบรม เมื่อกลับไปปฏิบัติงาน เพื่อนำข้อความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยมาเสนอ เป็นแนวทางปรับปรุงโครงการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ในบทนี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงวิธีดำเนินการวิจัย ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับประชากร เครื่องมือในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับ

ประชากร

เนื่องจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยไม่ใช้วิธีสุ่มตัวอย่าง แต่จะศึกษาจากทุกหน่วยของประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ

1. ผู้ผ่านการฝึกอบรมจากโครงการ "การอบรมเจ้าหน้าที่ฝึกอบรมในหน่วยงาน" รุ่นที่ 1 ถึงรุ่นที่ 6 ซึ่งจัดโดยสถาบันทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ รวม 266 คน
2. ผู้บังคับบัญชาของผู้ผ่านการอบรมที่เป็นผู้บังคับบัญชาโดยตรงหรือผู้บังคับบัญชาเหนือชั้นของผู้ผ่านการอบรมทั้ง 6 รุ่น รวม 266 คน
3. วิทยากรในโครงการ "การอบรมเจ้าหน้าที่ฝึกอบรมในหน่วยงาน" ทั้ง 6 รุ่น ซึ่งแต่ละรุ่นจะใช้วิทยากรชุดเดิม เป็นส่วนใหญ่ รวมจำนวนวิทยากร 5 คน
4. ผู้บริหารโครงการ "การอบรมเจ้าหน้าที่ฝึกอบรมในหน่วยงาน" ทั้ง 6 รุ่น จำนวน 1 คน ซึ่งโดยตำแหน่งแล้ว ผู้บริหารโครงการฯ คือ ประธานคณะกรรมการฝึกอบรมของสถาบันทรัพยากรมนุษย์

ตารางที่ 1 จำนวนผู้ผ่านการฝึกอบรมรุ่นที่ 1 ถึงรุ่นที่ 6

รุ่นที่	จำนวน (คน)
1	55
2	44
3	48
4	42
5	34
6	43
รวม	266

ตารางที่ 2 จำนวนผู้บังคับบัญชาของผู้ผ่านการฝึกอบรม รุ่นที่ 1 ถึงรุ่นที่ 6

รุ่นที่	จำนวน (คน)
1	55
2	44
3	48
4	42
5	34
6	43
รวม	266

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. แบบสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์วิทยากรในโครงการ และแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโครงการ
2. แบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ประกอบด้วยแบบสอบถาม 2 ชุด
 - ชุดที่ 1 สำหรับผู้ผ่านการฝึกอบรม ซึ่งแบ่งเป็น 3 ตอน
 - ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบเลือกตอบ (Checklist) และ แบบเติมข้อความ
 - ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการติดตามผลโครงการฝึกอบรมในด้านการนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้ในการปฏิบัติงาน ปัญหาและอุปสรรคในการนำความรู้ไปใช้ ประกอบด้วยแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scales) แบบเลือกตอบ (Checklist) และแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended)
 - ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับโครงการฝึกอบรม ประกอบด้วยแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scales) และแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended)
 - ชุดที่ 2 สำหรับผู้บังคับบัญชาผู้ผ่านการฝึกอบรม แบ่งเป็น 3 ตอน
 - ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบเติมข้อความ และแบบเลือกตอบ
 - ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการติดตามผลโครงการฝึกอบรมในด้านการนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้ในการปฏิบัติงานของผู้บังคับบัญชา ตลอดจนความพึงพอใจของผู้บังคับบัญชาคัดการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติงานของผู้ผ่านการอบรม ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชา เป็นแบบ

สอบถามมาตราส่วนประเมินค่า แบบเลือกตอบ และแบบ
สอบถามปลายเปิด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถาม เกี่ยวกับความคิดเห็น หรือข้อ เสนอแนะ
เพิ่มเติม เกี่ยวกับโครงการฝึกอบรม ประกอบด้วยแบบ
สอบถาม เกี่ยวกับความคิดเห็น หรือข้อ เสนอแนะ เพิ่มเติม
เกี่ยวกับโครงการฝึกอบรม ประกอบด้วยแบบสอบถามแบบ
มาตราส่วนประมาณค่า และแบบสอบถามปลายเปิด

ขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ศึกษา แนวคิด ทฤษฎี การประเมินผลและการติดตามผลจากการฝึกอบรมทั้งใน
ประเทศและต่างประเทศ จากเอกสาร ตำรา และผลงานวิจัยต่าง ๆ
2. ศึกษารายละเอียดโครงการฝึกอบรม ตลอดจนการดำเนินงานโครงการฝึกอบรม
"การอบรมเจ้าหน้าที่ฝึกอบรมในหน่วยงาน" ของสถาบันทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์ สัมภาษณ์ผู้บริหารโครงการ วิทยากรในโครงการ และผู้เกี่ยวข้องกับโครงการ
และนำข้อมูลที่ได้จากข้อ 1 มาสร้างเป็นข้อคำถามตามแนววัตถุประสงค์ที่วางไว้ โดยคำปรึกษา
จากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจแก้ไข เนื้อหาและ
ภาษาให้เหมาะสม แล้วจึงนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 4 ท่าน ตรวจสอบความตรงใน เนื้อหา
(Content Validity) และนำมาปรับปรุงแก้ไข

ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 4 ท่าน ประกอบด้วย

1. รองศาสตราจารย์ สุปราณี ศรีจักราภิมุข รองผู้อำนวยการ และประธาน
กรรมการฝึกอบรม สถาบันทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ บวรศิริ ภาควิชาอุดมศึกษา คณะ
ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. อาจารย์ ทนง ทองเต็ม หัวหน้าศูนย์ฝึกอบรม บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรม
แห่งประเทศไทย
4. อาจารย์ ปาน สวัสดิ์สาลี เจ้าหน้าที่ฝึกอบรม สถาบันพัฒนาข้าราชการ
พลเรือน สำนักงาน ก.พ.

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตร "การอบรมเจ้าหน้าที่ฝึกอบรมในหน่วยงาน" จำนวน 20 คน และผู้บังคับบัญชาของผู้ผ่านการฝึกอบรมในหลักสูตรดังกล่าวข้างต้น 20 คน โดยจำแนกให้กระจายไปตามประเภทของหน่วยงาน คือ ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ สถาบันการศึกษา และบริษัทเอกชน เพื่อตรวจสอบความเข้าใจแบบสอบถาม และหาข้อบกพร่อง

5. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา จนได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์

1.1 ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์วิทยากรในโครงการด้วยตนเอง จำนวน 5 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ เพื่อสอบถามความคิดเห็นของวิทยากรต่อวัตถุประสงค์ของโครงการ วิธีการดำเนินโครงการ ความคาดหวังของวิทยากรต่อสิ่งที่ผู้ผ่านการอบรมได้รับจากโครงการ รวมทั้งข้อเสนอแนะต่าง ๆ ต่อโครงการ แล้วบันทึกลงในแบบสัมภาษณ์

1.2 ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้บริหารโครงการด้วยตนเอง จำนวน 1 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ เพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารโครงการต่อวัตถุประสงค์ของโครงการ วิธีการดำเนินโครงการ ความคาดหวังของผู้บริหารโครงการต่อสิ่งที่ผู้ผ่านการอบรมได้รับจากโครงการ รวมทั้งข้อเสนอแนะต่าง ๆ ต่อโครงการ แล้วบันทึกลงในแบบสัมภาษณ์

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม

2.1 ผู้วิจัยคัดลอกรายชื่อหน่วยงานและหมายเลขโทรศัพท์ของผู้ผ่านการฝึกอบรมทั้งหมดที่เป็นประชากรในการวิจัย ทั้ง 266 คน จากทำเนียบรุ่น ซึ่งสถาบันทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้จัดทำไว้

2.2 ผู้วิจัยโทรศัพท์สอบถามไปยังผู้ผ่านการฝึกอบรมส่วนใหญ่ เพื่อติดตามว่าผู้ผ่านการฝึกอบรมยังปฏิบัติงานในตำแหน่งหน้าที่และหน่วยงาน เดิมหรือไม่ พร้อมทั้งแจ้งวัตถุประสงค์ของการวิจัยแก่ผู้ผ่านการฝึกอบรม เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม หลังจากนั้น ได้ทำการส่งแบบสอบถามโดยทางไปรษณีย์ไปยังผู้ผ่านการฝึกอบรม 230 คน และผู้บังคับบัญชาของผู้ผ่านการฝึกอบรม 230 คน โดยจัดส่งไปพร้อมกัน 2 ชุด แต่ละชุดได้แบบ

หนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม คือ จากผู้อำนวยการสถาบันทรัพยากรมนุษย์ ไปยังผู้บังคับบัญชาของผู้ผ่านการฝึกอบรม และจากประธานกรรมการฝึกอบรม สถาบันทรัพยากรมนุษย์ ไปยังผู้ผ่านการฝึกอบรมทุกท่าน และด้านหลังแผ่นสุดท้ายของแบบสอบถามแต่ละชุด ผู้วิจัย ได้พิมพ์ ชื่อ ที่อยู่ ของผู้วิจัย พร้อมติดแสตมป์ เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้ส่งแบบสอบถามคืนแก่ผู้วิจัยภายหลังจากตอบแบบสอบถามแล้ว ทั้งนี้ผู้วิจัยเริ่มส่งแบบสอบถามในวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2532 และกำหนดเวลาในการส่งแบบสอบถามกลับคืน ภายในวันที่ 31 มีนาคม 2532

2.3 ผู้วิจัยได้เดินทางไปแจกแบบสอบถามแก่ผู้ผ่านการฝึกอบรมด้วยตนเอง พร้อมทั้งเก็บคืนด้วยตนเอง อีก 36 คน และทำการสัมภาษณ์ผู้บังคับบัญชาของผู้ผ่านการฝึกอบรมด้วยตนเองอีก 36 คน โดยสัมภาษณ์ตามแนวของแบบสอบถาม เนื่องจากผู้บังคับบัญชาของผู้ผ่านการฝึกอบรมส่วนนี้ เป็นข้าราชการตั้งแต่ระดับ 8 ขึ้นไป (ผู้อำนวยการกอง/คณบดี)

2.4 ผู้วิจัยได้แบบสอบถามกลับคืนมาทั้งสิ้น จำนวน 413 ฉบับ แบ่งเป็นแบบสอบถามจากผู้ผ่านการฝึกอบรม 213 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 80.08 และแบบสอบถามจากผู้บังคับบัญชาของผู้ผ่านการฝึกอบรม 200 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 75.19 ดังรายละเอียดในตาราง

ตารางที่ 3 จำนวนแบบสอบถามที่แจกและได้รับคืนจากผู้ผ่านการฝึกอบรม

อาชีพ	จำนวนที่แจก	จำนวนที่ได้รับกลับคืน	ร้อยละ
1. รับราชการ	129	113	87.60
2. รัฐวิสาหกิจ	56	41	73.21
3. สถาบันการศึกษา	46	36	78.26
4. บริษัท เอกชน	35	23	65.71
รวม	266	213	80.08

ตารางที่ 4 จำนวนแบบสอบถามที่แจกและได้รับคืนจากผู้บังคับบัญชา
ของผู้ผ่านการฝึกอบรม

อาชีพ	จำนวนที่แจก	จำนวนที่ได้รับกลับคืน	ร้อยละ
1. รัฐบาล	129	101	78.29
2. รัฐวิสาหกิจ	56	41	73.21
3. สถาบันการศึกษา	46	35	76.09
4. บริษัท เอกชน	35	23	65.71
รวม	266	200	75.19

การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอผล

- ข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิทยากร และผู้บริหารโครงการ วิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอในรูปความเรียง
- ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ ดังนี้

ตอนที่ 1 ของแบบสอบถามทั้ง 2 ชุด ซึ่งถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม และนำเสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 2 ของแบบสอบถามทั้ง 2 ชุด นั้น ในส่วนที่เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย แบบสอบถามที่เป็นแบบเลือกตอบ และแบบสอบถามปลายเปิด วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม และเสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 3 ของแบบสอบถามทั้ง 2 ชุด นั้น ในส่วนที่เป็นแบบสอบถามมาตราส่วน
ประเมินค่า วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเสนอเป็นตาราง
ประกอบคำบรรยาย ส่วนที่เป็นแบบสอบถามปลายเปิด วิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา
แล้วนำเสนอในรูปความเรียงโดยสรุป เป็นข้อ ๆ

สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1. สูตร $\bar{X} = \frac{\sum fx}{n}$

X คือ คะแนน

f คือ ความถี่

n คือ จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

X คือ ค่าเฉลี่ย

2. สูตร S.D. = $\sqrt{\frac{\sum fx^2}{n} - \left(\frac{\sum fx}{n}\right)^2}$

X คือ คะแนน

f คือ ความถี่

n คือ จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

S.D. คือ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย